

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde
Nummer 2/ 2019 Årgång 29

Välkommen till årsfest lördag 5 oktober kl. 19-24. Och till årsmötet som börjar 16.00.

Filmen Djon Àfrica presenteras. Den kommer att visas kl. 17.00 som inledning på festen.

Livet på landet - trots allt. Klas Ernald Borges har tagit sig runt i landsbygden på Sãnto Antão och förundrats över hur livet kan se ut i det karga landskapet långt ut på landet.

Mindelo Summer Jazz har blivit en tradition i Mindelo med ett allt större utbud av bra musik. Christer Månsson var där - igen.

Notiser bl.a. om förändringar av Kap Verdes kommunikationer och filmpris med kapverdisk anknytning.

Notiser

Presidente da Câmara i Praia, *Oscar Santos*, blev beskjuten utanför ett gym i Palmarejo 30/7. Han blev inte allvarligt skadad och är i tjänst igen.

Kap Verdes och Rysslands regeringar vill sluta överenskommelse om flygförbindelser och ökad rysk turism. Man har redan överenskommit om visumfrihet mellan länderna. Kapverdiskt honorärkonsulat ska öppnas i Moskva.

TACV har bytt namn till Cabo Verde Airlines (CVA) och ägs nu till 51% av Loftleidir och andra isländska intressen. De ska börja flyga mellan Praia och Lissabon igen.

Utrikesflyget utgår annars från Sal till Dakar, Lissabon, Paris, Milano, Rom, Boston, Fortaleza, Recife, Salvador. Linjer planeras även till Luanda, Washington, Lagos, Porto Alegre.

Inrikes samarbetar CVA med portugisiska Lease-Fly och Newtour för att förbinda de andra öarna med navet på Sal. Det finns 3 flygplan Boeing 757-200 och 2 tillkommer i höst.

Tidigare fanns 3 färjor på linjen Mindelo-Porto Novo. Nu finns bara en kvar sedan CVFF tagit bort färjan Liberdade från rutten. Liberdade planeras gå São Vicente-Sal-Boa Vista.

Filmen *Vitalina Varela* av regissören Pedro Costa vann årets *Golden Leopard-pris* på internationella filmfestivalen i Locarno. Filmens huvudperson, som spelas av henne själv, fick priset för bästa kvinnliga skådespelare.

Filmen är en sann berättelse baserad på en 55-åriga kvinna, som landar i Lissabon tre dagar efter sin mans begravning. Hon har väntat på sin flygbiljett i 25 år.

Läs mer på <https://variety.com>

Två brev från Black Panters

Vänskapsföreningen Amigos de Cabo Verde i Sverige, alla faddrar och alla barnen på Stjärnhimlens förskola med stor tillgivenhet och mycket kärlek!

Vi är alla glada över att ha kunnat öppna en lekpark på vår förskola Mini Black. Vi är inte ensamma i det här uppdraget och vill gärna dela denna känsla med våra faddrar, förskolan Stjärnhimlen och Amigos de Cabo Verde, som i hög grad har bidragit till framgången av vårt arbete för den mest utsatta delen av vårt samhälle med fokus på barnen i vår förskola Mini Black.

Alcides Amarante, ansvarig för Mini Black.

*Utdrag ur bildmontage
Avgångselever 2019 Deltagare i årligt möte*

Styrelsen för Amigos de Cabo Verde, Stjärnhimlens förskola och alla faddrar.

Vi har nyligen hållit vårt årliga möte med föräldrar och vårdnadshavare till våra barn och ungdomar. Mötet syftade till att sammanfatta studieresultaten från läsåret 2018-19 för en rapport till våra givare.

Efter en genomgång av skolresultaten och diskussionerna på mötet visar att alla våra elever nått utmärkta resultat. Glädjen och tillfredsställelsen var stor i familjemedlemmarnas ansikten och många var nära till tårar när de framförde sina tack.

Utan stödet från våra svenska vänner hade vi inte kunna lindra lidandet för många av våra familjer och barnens framgångar skulle inte varit möjliga. Vi vill därför rikta vårt uppriktiga tack till er alla.

Vi fortsätter tillsammans med er generösa förening vår kamp för de mest utsatta grupperna i vårt samhälle och ber dig, Sylvia att skicka detta tackbrev till alla dem som direkt eller indirekt bidrar till familjernas lycka.

Respektfullt med en känsla av djup tacksamhet,
Alcides Amarante

Välkommen till
**Amigos de Cabo Verdes
ÅRSFEST !**

5 oktober 2019 kl 19-24.
Pumpan, Färgargårdstorget 1
T Skanstull

ÅRSMÖTE börjar prick kl 16.00 !
Alla medlemmar hälsas välkomna !

FEST
kl. 19-24

**Traditionell Kapverdisk musik
Dans - DJ Luizinho - Catchupa**

Endast 100 kr vid föransmälan
150 kr vid betalning i dörren
Barn under 15 år gratis
Studenter 50 kr mot legitimation

Föransmälan på Amigos pg 92 12 38-2
Skriv ditt namn, antal barn + "ACV-fest"

Besök oss gärna på www.caboverde.se
och gilla oss på Facebook.

Djon Africa

På filmfestivalen i Göteborg i vint-ras såg jag den portugisiska filmen *Djon Africa*. Den handlar om den avslappnade rastafarin *Djon*, som växt upp hos sin mormor i Lissabon och hans sökande eftersitt ursprung. Efter ett tillfälligt möte med en främling frågar han henne om sin pappa - "lite av en spelare och skurk". När han oväntat får lite pengar bestämmer han sig för att söka efter pappan på plats i Kap Verde.

Huvuddelen av handlingen utspelas i städerna och landsbygden i landet, som man upplever genom hans något främmande ögon. "Det är uppenbart att du inte kommer härifrån" får han höra när han utför sitt uppdrag på ett oftast halvhjärtat sätt.

På vägen till Tarrafal, där pappan uppges bo träffar han lokalbefolkningen längs vägen till de öar han har anledning att besöka. När han ersätter sin vanliga cannabis med grogue tappar han alltmer orienteringen. Till sist blir upplöskad av en åldrad getbonde för att arbeta åt henne och uppnår till sist en viss mognad.

Jag slogs av filmens starka kapverdiska atmosfär, en känsla som gjorde mig nostalgisk och födde tanken att den här filmen skulle göra succé på vår årsfest. Efter ett omfattande dektivarbete hittade jag till sist en distributör och nu ser jag fram emot att få uppleva den igen tillsammans med alla kapverdevänner.

Claes-Göran Ahrén

Santo Antão:

Livet på landet – trots allt

Santo Antão är väl mest känd för den populära vandringssträckan i Paúldalen, gärna fortsatt bort till Ponta do Sol och in längs bergsryggen i norr fram till Fontainhas. Turistbilder från dessa magiskt vackra ställen hittar man lätt på nätet.

Ön har ca 50 000 invånare, de flesta i tätorterna och i dalgångarna i kommunerna Paúl och Ribeira Grande i öns norra del.

Den nya hamnen – vad mer?

Hamnstaden Porto Novo är i stor utsträckning en knutpunkt för vidare färd. Inte bara mot Paul och vidare norrut, utan också till inlandet i den vidsträckta kommunen Porto Novo, som upptar två tredjedelar av Santo Antãos yta.

Det kanske mest kända från Porto Novo (förutom hamnen) är byggnadsmaterialet *pozzolana* – vulkanaska som blandas med lera och sand m.m. och ger ett byggnadsmaterial med liknande egenskaper som kalk vid tillverkning av cementblock. Importerad kalk är fortfarande helt dominerande, men pozzolona erbjuder ett lokalt alternativ med bättre värmebegränsande egenskaper i varma klimat. Brytningen och tillverkningen sker några km väster om Porto Novo, på den helt torra och ogästvänliga sydostslutningen av ön.

Kommunen har endast 18 000 invånare, men bor de flesta i hamnstaden? Vi gör en resa in i denna mer okända del av ön, förbi den helt arida slutningen och upp över bergskammen till den nordvästra sidan av ön. Första förnimmelsen av grönska kom i Lagedos, med jordbruks- och hantverkskooperativ, inklusive restaurangen Babilónia, och vi fick en skön känsla av att det trots allt finns livsmöjligheter här.

Vidare upp till Ribeira das Patas känner man på nytt igen sig i Santo Antãos typiska gröna dalgångar, och efter krönet på 1150 meters höjd breder nya dalgångar ut sig mitt inne på ön. Alto Mira är det naturliga namnet för denna höglänta dalgång med utsikt mot havet i nordväst.

Vi fortsätter nedåt och närmar oss så småningom havet. Inga fiskebyar här, men gott om befolkning och grönska. De första bosättarna här under gångna sekler var kanske typiska bönder, och genom åren har man känt detta som den naturliga födkroken,

Tarrafal

istället för utmaningarna vid kustlinjen och det lynniga havet utanför. Från åren på 1980-talet då jag bodde på São Vicente minns jag hälsningar i lokalradion till folk i Alto Mira, Jorge Luís, Martiene, Chã de Norte, m fl byar, med bud om släktingar på väg, dödsfall eller andra familjeangelägenheter. Då var det bara namn till en avlägsen och antagligen av fattigdom utarmad landsbygd. Nu, snart 40 år senare, är jag äntligen på väg för att se dessa byar och dalgångar.

Numera finns ju mobiltelefoner och mycket annat som underlättar livet och fortfarande lever man på dessa avlägsna ställen. Både flådiga och modesta hus tillhörande emigranter hittar man lite överallt, och dessa bidrar definitivt till att upprätthålla livsgnistan hos de som har stannat kvar. För oss blir det förstås ett flyktigt besök under några få sommardagar, men vi har ingen brådska.

Vi bodde över på ett enkelt nyöppnat pensionat, tog upp liftare, stannade till, tog lite bilder och pratade med folk, och fick därigenom lite glimtar av det hårda livet på landet.

Manuelinho och Pascoal Alves – vilka var det?

Sjukstugan i Ribeira da Cruz ska serva befolkningen i flera dalgångar, dit man tar sig på slingriga och för oss hisnande grusvägar. För lokalbefolkningen innebär det flera timmars vandring i gassande sol. Detsamma för barnen som efter de första grundläggande åren i den lilla byskolan redan som 10-12-åringar måste åka långt bort, bo inneboende och ta mycket eget ansvar, såsom att tvätta sina egna kläder.

En mamma och en dotter på väg hem till Chã de Norte följer med i vår jeep och vi förundras över att det ligger en by här på väg upp mot höjderna i det typiskt torra Kap Verde. Hur överlever de? Det har inte regnat på tre år får vi veta. Och det innebär att även vatten för hushållet är en stor bristvara med ett för dem kännbart pris i escudos och/eller tid för att hämta hem.

Fortsatt uppåt mot Chã de Manuelinho och vidare upp mot ännu högre del av högplatån. Sr. Manuelinho – var det den förste bosättaren här, från något fattigt jordbruksområde i Portugal någon gång långt tillbaka i tiden? Vidare uppåt ligger Chã Dura – vilket ger en blänkare om att det var tufft att bruka jorden redan vid den första bosättningen. Nästa by vid namn Pascoal Alves – den mest avlägsna, och kanske var denne en folkskygg bonde, den förste att kolonisera denna nordvästra utkant av ön?

Vi fortsätter i bilen på den enda tillgängliga bilvägen upp mot Tampa och Caminho, och kommer upp på ca 1500 m ö h. Även här på denna högplatå finns en del hus, människor och getter, men nu är vi definitivt långt upp och i inlandet, och kan bara få en viss förståelse för livsförutsättningarna. Regnet – när kommer det? Här uppe på högplatån skulle vattnet inte

försvinna med regnfloder ut i havet, och det skulle väcka så mycket till liv. Men väntan drar ut på tiden, från det ena året till nästa, osv.

Tarrafal och Monte Trigo – västsidan av ön

Vi ser öns högsta topp – Tope de Coroa (1979 m ö h) och vandringsleden upp på toppen utgår från Tampa som vi sakta åker förbi. Bergsbestigning lockar inte, även om utsikten mot havet och den avlägsna fiskebyn och gröna dalgången Monte Trigo på västra sidan säkert skulle vara mödan värd.

Det är ytterligare någon mil kvar till huvudvägen ned mot Tarrafal de Monte Trigo. Helt och hållet uppe på höglandet, men ändå med något hus här och där och en mindre by. Getterna håller nog byn vid liv – de hittar något att äta där vi själva bara ser det snustorra landskapet.

Efter ca 5 timmar kommer vi slutligen fram till Tarrafal, den sista timmen på en skumpig väg ned mot fiskebyn och dalgången. Vägen kommer från huvudvägen till Porto Novo, och från avfarten lite söder om Lagedos har den anlagts och färdigställts med gatsten, ca 20 km, men fortfarande är det minst 10 km kvar. Enligt uppgift ska vägen vara klar i november, vi tror att det snarare handlar om att klargöra vilket år det gäller.

Denna sydvästra del av ön är karg och utan folk och byar. Först Tarrafal med sin lugna vik och sin gröna dalgång ger livsförutsättningar. Innan avsaltningverket Jaída i Mindelo anlades var det källvatten från Tarrafal som försörjde (den då mindre) staden Mindelo med färskvatten, förutom en del bräckt vatten från brunnar i São Vicente's inland.

Tarrafal har levt upp, och har idag ca 800 invånare, och med ett tiotal pensionat har turisterna hittat hit. Det lär fortsätta öka när vägen har ordnats och stensatts klart om några år. Man känner av lokalsamhällets goda och udda sidor, och man kan njuta av stillheten, en enkel musikbar, och samtal med lokalbefolkningen då man får en inblick i livet i denna fjärran del av landet. Uppe i dalgången, i Covão, finns också en groguetillverkning, som enligt finsmakaren Christer till och med överglänser groguen från Ribeira da Cruz.

Två killar i 25-årsåldern nere vid stranden söker kontakt på kvällskvisten. Vi får veta att en av dem kommer från Alto Mira för att söka jobb som turistguide i Tarrafal. En annan kille från Chã de Arroz, i Ribeira Grande kommun, jobbar på ett pensionat, och en kvinna kom från Santiago för 13 år sedan för jobb inom turistverksamhet. Jobb finns även ute på landet! Man förstår att kontakterna mellan byar och dalgångar sker utan hinder av de mäktiga bergen. Vandringsstigar finns det gott om, och bilar/jeepar utnyttjas också på optimalt sätt.

Åter i stan – med ökad känsla för landsbygden

När vi kommer tillbaka till Mindelo och berättar lite om vår femdagarsstur får vi veta att mormor och morfar till en av våra vänner kommer från Chã de Norte, och hon berättar att en del släktingar finns kvar och äger en del mark däruppe. Man slås då av att det är så få generationer mellan dessa stadsbor

Martiene (foto Christer Månsson)

och deras förfäder från dessa avlägsna byar. Idag behöver man inte skicka meddelande genom lokalradion, och livet på landet har kommit närmare. Men samtidigt ligger det långt bort från det liv vi mest rör oss i, i stadens brus.

Samtidigt kan man också tänka tillbaka på sina egna rötter. Min far kom från ett magert jordbruk och min mor från ett brukssamhälle, och generationen bakom dem ännu mer lantliga och besvärliga förhållanden. Men de tog sig vidare till städer, och själv är jag en genuin stadsbo.

Så, vi är kanske ganska lika ändå på något sätt, men livet på landet ser annorlunda ut, och naturens nycker och landets utveckling betyder mycket för hur det blir för oss. Livet på landet finns där i alla fall – trots allt!

Klas Ernard Borges

Medresenärer: Edith Borges,

Alicia Borges Månsson & Christer M.

Alto Mira

MINDEL SUMMER JAZZ- Amigos på plats, igen!

Årets jazzfestival i Mindelo, den 9:de i ordningen, gick av stapeln 1-2 augusti och blev det en stor succé. Initiativtagaren Alexander Novais (Xaze) som äger klubben JazzyBird tillsammans med Vou Monteiro, har skapat en årlig musikhändelse, som återigen befäster att Mindelo är Kap Verdes kulturcentrum.

Det hela började för 9 år sedan i mindre skala från Jazzy Bird klubben i centrala Mindelo, och var ursprungligen ett initiativ att förena och utveckla landets jazz- och musikför-

mågor genom att bjuda in artister från andra länder. Syftet var även att utveckla jazzen vid sidan om den traditionella musiken på Kap Verde. Det hela tog skruv, man expanderade till att ha konserterna bakom havsmuseet vid Torre de Belém och ett stort steg togs förra året när man flyttade till Pracinha de Liceu, torget mellan palatset och gamla gymnasiet

Årets upplaga, som var till minne av Mindelomusikern Bius som gick bort för 10 år sedan, hade återigen en blandning av lokala musiker som Vamar Martins och stora internationella artister som basisten Etienne Mbappe från Kamerun, 76 åriga legenden Maceo Parker som tidigare spelade med James Brown mfl. som avslutade första kvällen med en oförglömlig funk-soul show.

Andra kvällen hade Ron Savage Trio från Boston en mer klassisk Jazzshow, helt med akustiska instrument. Rons band odlar ett flerårigt samarbete med Kap Verde på flera plan ihop med underbara gästsångerskan Farayi Malek, som förgyllde deras show. Sista kvällen avslutades med den energiske gitarristen Jimmy Dluclu från Mocambique som inte sparade på krutet och fick med hela publiken i afrojazz-rytmer blandat med traditionella sydostafrikanska tongångar och även flikade in musik från Kap Verde för att flörta med publiken ytterligare – magiskt!

Jag har haft förmånen att besöka tre Mindel Jazzfestivaler. Det är så härligt att se hur arrangörerna spänner bågen och höjer ribban varje år och lyckas göra det hela bättre och bättre. Mycket passion och energi att få ihop det hela, heder åt arrangörerna! Jag vill gärna se nästa års festival igen, och jag hoppas att även du som läser detta kan komma!

Christer Månsson, bilder: Alicia Borges Månsson

Kap Verdes självständighetsdag den 5 juli firades i Historiska museet med mingel, dans och en skål för Kap Verde. Arrangemanget anordnades av honorärkonsul Filomena von Zeipel.

Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

www.caboverde.se

<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3
169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktör, kassör:

Claes-Göran Ahrén, tel 0340-654424

Övrig styrelse:

Sylvia Hermansson, fadderprojekt
Ragnar Ottosson, projektfond
Alicia Borges-Månsson
Luis Santos
Maria Santos Vogt
Per Rathsmann
Hans Wessel

Medlemsavgift:

200:- kr, familj 300:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Konto för fasta överföringar:

Clearing 9960, konto 3409212382

Somaliska sambusa

4-5 portioner

Ingredienser

Fyllningen:

- ½ kg köttfärs
- 3 gula lökar
- 1 purjolök
- 3 piri-piri eller grönpeppar
- Salt
- Olja

Degen:

- ½ kg vetemjöl
- 1 dl matolja
- Salt
- Vatten

Gör så här:

Stek köttfärsen. Skär lök, purjolök och piri-piri i små bitar. Blanda med köttfärsen i en kastrull. Tillsätt lite olja och salt.

Blanda vetemjöl och salt i en skål. Tillsätt oljan och blanda med vatten. Dela degen i små bitar och lägg dem på ett mjölat bakbord. Kavla ut dem till stora plattor. Lägg lite olja mellan plattorna och grädda dem.

Lägg sedan köttfärsfyllning på bitarna och vik ihop till trekant. Friterar några minuter i ca 180° tills de blivit gyllenbruna.

Ragnar Ottosson

